

Актуальні питання розвитку юридичної науки та практики: матеріали Міжнародної наук.-практ. конференції (12 травня 2022 р.) / за заг. ред. д.ю.н., акад. НАПрН України О. П. Орлюк, к.ю.н., доц. Г. З Остапенко, к.ю.н. А. В. Айдинян. Київ, 2022. С. 283–286.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-359-3-49>

РІВЕНЬ ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА ЇЇ ПРИЧИНИ

Дубович Олеся Валеріївна

кандидатка юридичних наук,

доцентка кафедри підприємництва і права

Полтавського державного аграрного університету

м. Полтава, Україна

Жіноча злочинність є однією з найбільш актуальних тем кримінології. За останнє десятиліття кількість жінок, які потрапляють до системи кримінального правосуддя значно зросла в усьому світі. Як і загальна злочинність населення, жіноча злочинність залежить від певних історичних подій. Оскільки світ постійно змінюється і соціальний статус жінки в ньому теж зазнає змін, то змінюється і жіноча злочинність. Сучасний світ прагне рівноправності чоловіків і жінок. І багато в чому жінки зараз мають рівні права з чоловіками, починаючи від особливостей працевлаштування та закінчуючи особистими відносинами між людьми. Наразі у загальній масі жіноча злочинність становить близько 12% від усієї злочинності. Як свідчить практика, вчинені жінками злочинні діяння завжди викликають більший суспільний резонанс, аніж злочини, вчинені чоловіками. Тому вивчення проблеми жіночої злочинності є на разі актуальним у зв'язку із необхідністю врахування у соціальній, кримінологічній та кримінально-правовій політиці держави гендерної складової, ролі та впливу соціальних та військових конфліктів на жінок і чоловіків [1, с. 2].

Жіночу злочинність від загальної злочинності можна відрізнити за характером злочинів, їх масштабом, наслідками, способами вчинення та багато іншого. Жінка обирає іншу жертву через відсутність грубої сили, вчиняє злочин у дещо інших сферах, ніж чоловіки.

Теоретична значимість дослідження, яка полягає в кримінологічній характеристиці злочинності жінок, а саме у її детермінації, структурних та статистичних показниках жіночої злочинності, може надати допомогу в розробці найбільш ефективних заходів щодо профілактики злочинів з боку

жінок, а також вплине на складання нормативно-правових актів з метою удосконалення превентивної політики та соціального захисту населення [3, с. 256].

Структурно жіноча злочинність входить до складу загально кримінальної злочинності і підпорядковується загальним закономірностям та змінам, але в кримінології виділяється як окремий вид злочинності у зв'язку зі своїми специфічними характеристиками. Основну роль тут відіграють соціально-економічні фактори, які є домінуючими при скоєнні жінками злочинних діянь.

Пов'язано це з тим, що у системі соціальних відносин місце жінки у суспільстві, її соціальні ролі були історично зумовлені. Тому у зв'язку із зміною способу життя жінок змінюється і характер їхньої злочинної поведінки. На відміну від чоловічої, жіноча злочинність більш стабільна кількісно-якісним показником, менш агресивна та жорстока [4, с. 88–89].

З кожним роком жінки все більше обіймають високі посади в управлінському апараті, державних установах та організаціях. Вони виконують організаційні та адміністративно-господарські повноваження, що впливає на рівень, структуру та динаміку злочинності в суспільстві.

Варто зазначити, що насильницькі злочини не є характерними для жіночої злочинності. Однак останніми роками спостерігається зростання кількості жінок, які залучаються до кримінальної відповідальності за тяжкі насильницькі злочини проти життя та здоров'я, а також за корисливо-насильницькі злочини (грабіж, розбій) та злочини, пов'язані з наркотиками. Хоча питома вага цих злочинів у структурі жіночої злочинності поки що не дуже високий, але за певних умов їх кількість може зростати.

Резюмуючи, варто сказати, що жінки найчастіше вчиняють злочини проти власності, домашні (сімейні) насильницькі злочини, залучення неповнолітніх до злочинної діяльності. У сфері сімейно-побутових відносин для жінок характерна корислива мотивація злочинних діянь, скоєння злочинів у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння. Однією з головних причин зростання жіночої злочинності є погіршення соціальних умов життя жінок в умовах економічної кризи в Україні. Нерівність, безробіття, інфляція, відсутність попиту ринку праці молодих людей, погіршення умов для роботи жінок та демографічні зміни – все це впливає на підвищення рівня жіночої злочинності.

Гендерна нерівність, що виявляється у сфері зайнятості, посадовому становищі жінок та оплаті їх праці, а також низький рівень соціальних гарантій у галузі сім'ї, материнства та дитинства, високий рівень міграції та урбанізації населення також сприяють зростанню жіночої злочинності. Збільшення жіночої злочинності також пов'язане із деформацією морально-моральних засад у суспільстві на тлі економічної нестабільності, соціальної незахищеності та розпаду державних інститутів, які повинні

формувати та підтримувати мораль та моральність громадян. Сучасна жіноча злочинність має якісно новий характер. Часто жінка не тільки очолює злочинну групу, але і організовує, і скоює найбільш жорстокі і витончені злочини. Ще Ч. Ломброзо відзначав, що «справжні жіночі злочинні типи більш жакливі, ніж чоловічі».

Коли ми розглянемо кількісні показники злочинності спираючись на статистику Національної поліції, то помічаємо що останні дані внесені за 2021 рік. З січня по жовтень 2021 року жінками було вчинено 51 424 кримінальних правопорушень на всій території України. Переважно жінки в віці від 29 до 39 років вчиняють злочини. Також чисельну групу складають жінки віком від 18 до 38 та від 40 до 54 років. Також слід звернути увагу що з січня по грудень кількість вчинених злочинів.

Сьогодні злочинність серед жінок є актуальною проблемою, яку потрібно вирішувати, вивчаючи її природу, фактори виникнення та прояви, і навіть співвідношення коїться з іншими соціальними явищами. Запобігання жіночій злочинності має будуватися з урахуванням сучасних соціально-політичних, економічних, правових, демографічних та геополітичних змін. Запобігання злочинності – це складний комплекс заходів запобіжного характеру, спрямований проти злочинності з метою утримання її на мінімальному рівні шляхом усунення або нейтралізації причин, її породжують, та умов, що їй сприяють.

Запобігання жіночій злочинності складається з ієрархічних завдань, пов'язаних між собою: 1) профілактична дія на динаміку, структуру, причини злочинності в цілому (соціальна профілактика); 2) запобігання видовим формам злочинної поведінки у визначених сферах суспільного життя, які вчиняються окремими суспільними групами (кримінологічна профілактика); 3) запобігання вчиненню злочинів окремими особами (індивідуальна профілактика).

Література:

1. Трибушенко А. С. Кримінологічна характеристика та запобігання жіночій злочинності – На правах рукопису. Дипломна робота на здобуття освітнього ступеню «Магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2020.
2. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Кримінологія : курс лекцій / Ю.В. Александров, А.П. Гель, Г.С. Семаков. К. : МАУП, 2002. 295 с.
3. Даньшин І.М. Кримінологія: Загальна та Особлива частини / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, О.Г. Кальман та ін. ; за ред. І.М. Даньшина. Х.: Право, 2003.
4. Блага А. Про жіночу злочинність / А. Блага // Право України. 1999. № 9. С. 88–89.

5. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : У 3 кн. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів / А.П. Закалюк. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 712 с.

6. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-359-3-50>

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Лагода Катерина Олександрівна

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри теорії та історії держави і права
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна,
суддя*

*Приморського районного суду м. Одеси
м. Одеса, Україна*

У сучасному світі захист прав людини в сфері кримінального права та процесу стає предметом розгортальних дискусій, як у теоретичному, так і у практичному аспектах. Конституційно-правові гарантії особистих прав та свобод, визначені законодавством, не завжди взаємодіють гармонійно з вимогами кримінального правосуддя. Підвищена увага до цієї проблематики виокремлюється в контексті розвитку правової доктрини та практики, обумовлюючи необхідність аналізу та вдосконалення механізмів захисту прав людини під час кримінального переслідування.

У сучасному юридичному контексті проблема захисту прав людини в сфері кримінального права виявляється однією з ключових викликів. Розмаїття правових систем із різних країн світу породжує різноманітні тлумачення та підходи до забезпечення індивідуальних прав та свобод особи в контексті кримінальних справ. Зокрема, велика різниця у практиці захисту прав людини спостерігається в контексті кримінального процесу різних країн, де правові норми та стандарти інтерпретуються залежно від особливостей культур, історій та правових традицій. Міжнародні конвенції, такі як Конвенція про захист прав людини і основоположних